

Szerkesztőség:

Petőfi-utca 1. szám, II. emelet

Bérmontellen leveleket csak ismert
kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Petőfi-utca 1. sz. (Ungerleider Albert
könyvnyomdájában.)

Hirdetések díjszába szerint.

Egyes szám 5 kr., ünnep- és vásár-
nap utáni szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és keddnapon után is.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva.

Egész évre	12 frt
Fél évre	6 frt
Negyed évre	3 frt
Egy hónapra	1 frt

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 frt — kr
Fél évre	7 frt — kr.
Negyed évre	3 frt 50 kr
Egy hónapra	1 frt 20 kr.

Hirdetéseket helyben fizetendő.

Százalékot nem adunk.

A konverzió-vita.

Arad, november 13.

A ház tegnap kezdte el a konverzió-javaslat tárgyalását és a mélyen tisztelt ellenzék, még pedig elől a „mérsekelt” és csak utána a „radikális”, mely bölcsességében jónak látta a törvényjavaslatot a lime el nem fogadni még a részletes tárgyalás alapjául sem. E szerint a kormány, sőt még a magyar állam iránt is kevesebb bizalommal van, mint ama nagy konzorcium, mely a művellet keresztültvitelére szerződésileg kötelezte magát és mint a világpiac, mely egész nyíltan nagy előzékenységgel vett tudomást a tervről és azt a magyar járadékok árfolyamának emelésével üdvözölte.

Nem lehet kényszeríteni az ellenzék, hogy bizalma legyen a kormány iránt, melynek bukása az ő győzelme lenne; azt azonban szabad követelni egy hazafias párttól, még ha a leghevesebb ellenzék is, hogy az államnak ne szavazzon bizalmatlanságot. A konverzió a lime elvetése egyértelmű az állam hitelerejében való kétség kifejezésével egy oly művellet sikerültére vonatkozólag, melynek alapfeltételét a világpiacnak a magyar állam fizetőképességében és tartós virágzásában való bizalma képezi.

Mi kifogásunk van tulajdonképpen a konverzió ellen a szigorú finánczkritikusoknak? A főszólt az a fizetési, illetve törlesztési határidők kitolására fekteti első sorban és csak ezután veszi tekintetbe a kamatmegtakarítást, és még ekkor is csak kis mérvben, végül nem tudni a kibocsátandó cizmeteknek sem árfolyamát, sem kamatlatát, a konzorcium sincs föltétlenül kötelezve az egész műveletet egy meghatározott idő alatt keresztültvitelni. Mind ez csak a „mérsekelt” — Mikor a konverzió még csak megpendített, azt akkor kifejtették, hogy a törvényt művelőnél a legfontosabb mozzanatot a törlesztési rente kiküszöbölése, mely költségvetésünkben minden évben egy deficit-től rak le, melyből utóbb, még ha az egyensúly helyreállított is, mindig egy-egy fiatal deficit-csibe bujnak ki.

A konverzió tehát mindenekelőtt az egyensúly tartósságát és integritását kell biztosítani és csak ezután következnek a kamatmegtakarításra való tekintet. Ez utóbbit is figyelembe veszi a javaslat, s ha a kibocsátási kurzus és a kamatlat nincs is előre megállapítva és a nagy művellet keresztültvitelének idejére bizonyos huzamosságban történt megegyezés, ez egyszerűen azért van, hogy a pénzpiac előzékenysége s a befektetni akaró közönség kedvezése lehetőleg kihasználhassék, a kár pedig, melyet a pénzpiac pillanatnyi lehajlósága a művellet eredményében okozhatna, a szabad mozgás által elkerülhetős legyen. Tiszta miniszterelnök ígérete szerint 1890-ben deficit nélkül kell lezáródnia a magyar állam költségvetésének: ugyanazon évben megszűnik a kényszerűség, hogy törlesztési rentét kelljen kibocsátani másfél milliónyi árfolyamvesztéssel.

Ha e módus procedendi az ellenzéknek nem tetszik s tud helyette jobbat, azt a részleges vitában érvényesítheti; ezért nem kell a konverzió általánosságban elvetni, melynek keresztültvitelére egy oly konzorcium vállalkozik, mely szükség esetén képes az egész 550,000,000 forintot, melynek konvertálásáról szó van, a saját átkészlettel ellátott állami kasszájából fedezni.

Különböző kétséget sem szenved, hogy a törvényhozás többsége nem fogja követni az ellenzék azon tervét, melyet választott.

Véderőnk reformja és az orosz sejtő

A véderő törvényjavaslat által Oroszországban keltett visszhangokról a következőket írják Bécsből, vasárnapi kelettel:

Az orosz sejtő egy része kezd behatóan foglalkozni az osztrák és magyar parlamentek elé kerülő katonai törvényjavaslatokkal. A „Russkij Invalid” az orosz hadügyi minisztérium hivatalos szaklapja még nem nyilatkozott és a többi

lapok természetesen inkább politikai szempontból taglalják a javaslatokat és az újabb beható intézkedés politikai okait fűrkészvén, szokásuk szerint szeretnék megint egyszer eljátszani a farkas és bárány ismeretes meséjét. „Mi lehet Ausztria-Magyarország célja a javaslatokkal, a melyek sokkal behatóbbak és sokkal nagyobb horderejűek, hogysem védelmi jellegűek lehetnének. Védelmi jellegűek már csak annál fogva is teljesen ki van zárva, mivel a monarchiát semmiféle oldalról sem fenyegeti veszély!” A farkas sem volna képes körülmények között sofizmaival gyanúsítani a bárányt, hogy vádat emelhesse agresszív akciók ellen. Oroszország másfél évvel ezelőtt megkezdte csapatmozgósítását a birodalom nyugati határai felé, nagyszabású terv szerint, a mely a „Russkij Invalid” saját beismerése alapján, a közép-európai szövetség hatalmak ellen irányult. Igaz, hogy e mozgósítások az önvédelem ürügye alatt hajtottak végre, de ismeretes dolog, hogy annak idején, folyó évi januárban, főleg a német sajaklapok meggyőző erővel kimutatták ezen ürügy teljes tarthatlanságát, de ez még nem minden. Tudvalevő dolog az is, hogy a panszlavizmus minden módon a saját és titkos agendáinak, jelentékeny pénzszekciók segítségével igyekszik szítani az osztrák-magyar monarchia ellen a szláv ellen-szenvét, nemcsak a balkán-félszigeti országokban, hanem a monarchia területén is és pedig első sorban az okkupált tartományokban. Számos költőre rugának ama gyűlöletes hírlapi cikkek, levelezések és egyéb közlemények, a melyekkel a panszlav évek hosszú sorát igyekeznek felbujtogatni Bosznia és Hercegovina lakosságát ellenük. — Mi történik ez irányban Horvátországon, arról a zagrabi kormány szintén szolgálhatna nemcsak tanulságok, de bizvást mondhatni hajmeresztő felvilágosításokkal. Vajon mit felelnek rá azok az ismeretes aszt-pétárvári és moszkvai körök, ha valaki megfordítaná a dolgot és azt kérdezné, hogy hát ezeknek a bujtogatásoknak, össze-öttesítésnek a galiziai határszéleken létesített csapatmozgósításokkal, voltaképpen mi a titkos céljuk? ... Nem! Oroszországnak nincs joga megütközni azon intézkedésen, a melyek monarchiánkban a katonai téren történnek. Nem mi voltunk

ezeknek a kezdeményezők, nem bennünket, hanem Oroszországot terheli miattuk a felelősség, úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben.

401 új honvéd-tiszt állás fog szerveztetni a küszöbön levő reform következtében. Még pedig 311 a gyalogságnál s 90 a huszárságnál. Ezen kívül a tiszthelyettesek számát a gyalogságnál 295-tel, a lovasaságnál huszszal szaporítják. A reform által tehát a honvéd tisztikar előléptetésében lényeges javulás állt be. Kivált a hadnagyok örülhetnek. Mert a gyalogságnál a főhadnagyként számát 239-el emelik. A gyalogságnál különben csupán a hadnagyok számát csökkentik 80-czal, a többi rangosztályok mindenikében emelkedés lesz. Még pedig szerveznek 6 ezredesi, 10 alezredesi, 131 százados és 239 főhadnagyi állást. A huszárságnál egy alezreddel kevesebb lesz: de 2 új őrnagy, 7 új százados, 31 főhadnagy és 50 hadnagy fog kineveztetni. Ez eddig a terv. De a huszárságnál talán még több lesz az új tiszt állás. A véderő-bizottság, mely a reformtervet tárgyalta, abbéli óhajának adott kifejezést, hogy a lovas századok élén álljanak századosok, az osztályok felett pedig törzstisztek parancsoljanak. A honvédelmi miniszter azt mondta rá, ő is szeretné ezt s csak a költségkímélés szempontjából nem proponálta. Kijelentette a miniszter azt is, hogy az új tiszt állásokat alkalmasint mind betöltik már a jövő év folyamán. — Még pedig egyrészt olyan tartalékos honvédtisztekkel, a kiknek belépését semmiképpen sem fogják megnehezíteni. Ezen kívül át fognak helyezni több tisztet a közös hadseregbe is. A jelentkező hadapródok a közös hagseregbe szintén át fognak helyeztetni a honvéd-tiszt helyettesi állományba.

VÁROSI KÖZÜGYEK.

— Tűzrendészeti szabályrendelet. —
(Vége)

11. §. A tanács közgei által gondoskodni fog, hogy minden házban könnyen hozzáférhető s bő vízzel bíró kutak legyenek és a kutak építése az építkezések engedélyezése alkalmával egyik főpontját képezze. A főkapitány felügyel arra is, hogy a meglévő kutak használható állapotban legyenek, s a melyek elegendő, legalább két méter magasságú vizet nem tartalmaznak, kellőleg megerősítsenek a elegendő vízellátásra kiépítésének.

Tűzvesz esetén a telken levő vizet tűzoltástól senki meg nem vonhatja.

Kazinczy szerelmei.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárcája. —

III.

A mikor a szerelem már ellobog, a szeretet és becsülés melegit helyén s az együtt töltött édes órák tisztá emlékével ragyogja be a mulat. Az eszményi szerelem — eszményi barátságra változik: s ezt híven őrszi és ápolja, rendületlen hűséggel mellett házas korában is. Eppen azért szerelemeire mindig édesen gondol vissza. A pirulának, megbánásnak, zavarnak és szégyennek semmi emléke nem nyugtalanítja. Ha szíve albumába tekint: minden egyes alakon elandalog s a szeretet és kegyelet órák zöldbőlőn koszorút hurokuk körül.

Inhol az első lapon — a B a d á n y i leány. Mint 10 esztendő gyerőke pillantja meg, a mint kedvese Szontagh Mihály, zöld mentében, piros nadrággal, rókatörök-prém-mel és ezüst zsinórral, a pázsintos mezőn kísérgeti. Az egész alak elhalványodott előtte: de még most is három évtized múlva eszébe jut, hiszen eszébe jut félszázad múlva is, hogy a világ minden boldogságáért és koronájáért nem adta volna, ha egyszerre Szontagh Mihály lehet. A második lapon — B u d a y J a n k a, ki pataki utolsó éveiben érdekl. Epp oly kivételetlen és színtelen jelenség: de mindig hálával emlegeti, mert házat táncos mulatozásai és társas estélyei tisztább és nemesebb örmökkel foglalják el. A mig Dénes öcséje és pártásai rendszeren a bormérésükben töltött idejüket és kedvüket: addig ő a Johanka körében nyer szórakozást és vidulást. A harmadik alak, ime, már határozottabb. Lenge termet, szende arc, kékelő szem, barack száj: ez a kassai R o z g o n y i E r z s i. Milyen győngye és milyen méla! Mintha nem is lenne a földre való s lelke nem is oszpongna a földön. A kora érésnek és kora hervadásnak titkos

A harmadik alak, ime, már határozottabb. Lenge termet, szende arc, kékelő szem, barack száj: ez a kassai R o z g o n y i E r z s i. Milyen győngye és milyen méla! Mintha nem is lenne a földre való s lelke nem is oszpongna a földön. A kora érésnek és kora hervadásnak titkos

A harmadik alak, ime, már határozottabb. Lenge termet, szende arc, kékelő szem, barack száj: ez a kassai R o z g o n y i E r z s i. Milyen győngye és milyen méla! Mintha nem is lenne a földre való s lelke nem is oszpongna a földön. A kora érésnek és kora hervadásnak titkos

A harmadik alak, ime, már határozottabb. Lenge termet, szende arc, kékelő szem, barack száj: ez a kassai R o z g o n y i E r z s i. Milyen győngye és milyen méla! Mintha nem is lenne a földre való s lelke nem is oszpongna a földön. A kora érésnek és kora hervadásnak titkos

A harmadik alak, ime, már határozottabb. Lenge termet, szende arc, kékelő szem, barack száj: ez a kassai R o z g o n y i E r z s i. Milyen győngye és milyen méla! Mintha nem is lenne a földre való s lelke nem is oszpongna a földön. A kora érésnek és kora hervadásnak titkos

A harmadik alak, ime, már határozottabb. Lenge termet, szende arc, kékelő szem, barack száj: ez a kassai R o z g o n y i E r z s i. Milyen győngye és milyen méla! Mintha nem is lenne a földre való s lelke nem is oszpongna a földön. A kora érésnek és kora hervadásnak titkos

A harmadik alak, ime, már határozottabb. Lenge termet, szende arc, kékelő szem, barack száj: ez a kassai R o z g o n y i E r z s i. Milyen győngye és milyen méla! Mintha nem is lenne a földre való s lelke nem is oszpongna a földön. A kora érésnek és kora hervadásnak titkos

12. §. Tűzoltó eszközök beszerzéséről és jókárban tartásáról Arad szab. kir. város közönsége gondoskodik.

13. §. A város területén kinttött tűzoltására a városi tűzoltók és a városban levő önkéntes tűzoltó-egyletek vannak hivatala, kik a saját szolgálati utasításaik értelmében végzik a tűzoltást, mely utasítások jelen szabályrendelettel nem ellenkezhetnek.

Közszolgálatban levő tűzoltó közhatalmi személynek tekintendő.

14. §. A tűzoltó a tűzoltási szolgálat teljesítése alkalmával köteles egyenruhát, vagy jelvényül a karján veres karkötőt viselni. Nem tűzoltóknak egyenruhát, vagy karkötőt viselni 10 forint bírság terhe alatt tilos.

15. §. A tűzoltás körüli vezénylettel a város által alkalmazandó tűzbiztos, távollétében pedig a tűzoltó-egyletek előbb megjelent parancsnoka, esetleg segéd-tisztje, rangfokozat szerint van hivatala.

A vezénylet, vagy bármely tekintetben felmerülő vitás kérdések elintézését a megjelölt rendőrtisztviselő eszközli.

A tűzbiztos, illetve annak helyettese a tűzoltás műszaki vezetése érdekében minden irányban önállólag intézkedik és a vezér helyén megjelölt rendőrtiszt a katonasági segély-szolgálat feladására igénybe veheti: intézkedéseiről a felelős hatóságnak felelős.

16. §. Szükség esetén a tűzbiztos jelentésére, a rendőrtiszt felhívására a tűzveszély elhárítására, illetőleg megszüntetésére köteles mindenki, a mennyiben háza vagy vagyona a kinttött tűz által nem veszélyeztetik személyesen, vagy háznépének, családjaiknak munkájával vagy általom szempontjából szükséges eszközeinek, igavonó állatainak és szekerének a hatóság rendelkezése alá bocsátása által közreműködni.

17. §. A bérkocsikok iparendelőitől elvezetéseinek terhe alatt tűzveszélyek alkalmával segédkezni tartoznak, névszerint kötelesek szivattyukat és más tűzoltó-szereket, továbbá a szükséges vizet a tűz színhelyére, valamint a segélyre sielő tűzoltókat a város területén díjtalanul a veszélyre szállítani. A részletes utasítást a rendőrség adja ki.

18. §. A tűzveszély helyére sielő tűzoltókat által adott kinttől vagy sípjel hallatára tartoznak a menet irányában levő kocsik stb. félre, a menet irányát keresztve irányokban haladók pedig az előtte nyíló utca sarká mögött oly távolban megállni, hogy a haladó tűzoltóegyletben és kanyaradásaiban ne gátolassék.

19. §. A veszélyben forgó házak tulajdonosai, ha maguk a veszélyeztetett házakban laknak vagy házmesterei és lakói tartoznak a házakban levő valamennyi be-

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárcája.

(November 14.)

N á l a.

(Írói és művészi estély.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárcája. — „Jól megyünk a tél elé, mondta a társaság egyik tagja, a ki ezuttal nem volt képes elaludni, pedig ezt nem szokta elmulasztani egy este sem, akárcsi, vagy akárkiné mellett üljön is különben. De most olyan jól éreztük magunkat, hogy nem lehetett még neki sem gondolni, akár a megszokott bóbiskolásra, akár az unalomra.

Igazán jól megyünk a tél elé. Nem leszünk olyan elszigetelve egymástól, mint eddig voltunk, arra utalva csupán, hogy vendéglőben találkozzunk. Egy kedves művészönt teremtett központot a maga szalonjában, s hétfőn este az ő névpapja (Emilia) szolgáltatta az első alkalmat arra, hogy összejöjünk.

Egy írói és művészi estély — Aradon. Ritka dolog. A kezdő olyan volt, hogy nagyon megváltunk a folytatást, s lesz is. Egy ilyen találkozás nem veszhet el nyom nélkül, s lehetetlen, hogy ismét és gyakran össze ne hozza azokat, a kik átértékeltek.

Mindenek előtt azzal kell kezdenünk, hogy a mi dalos művésznők párját ritkító háziaszonyok is bizonyult. Sokan mondták, hogy a guzterononban is van művészet. Nos, ő ebben a tekintetben is művész, s mindenre kiterjedő gondossággal látta el vendégeit. Olyan asztalt produkált, a minő bármely szalonnak díszére vált volna.

Ez volt az alap. A többi az ének, zene és társalgás nyújtotta. A háziaszonyon kívül ott volt a mi drámai hősnőnk is, a ki művészetének sokoldalúságát egy felől Julával, más felől Pepával mutatta be. Tehát két primadonna, a kiket a barátság elváhatlanokká tett.

A mulatság zenei részét Czinége báró

látta el. O volt a primás, s nincs az a cigány, a ki nagyobb tökéletességgel kezelje a hegedűt, mint ő. Naturalista, mint a cigányok, minden nótát tud, mely érzéssel játszik s ha ő veszi kezébe a hegedűt, a cigányok azzal a hódolattal kísérik, mely azzal magát az előt, a ki többet tud. — Tanultak tőle az este is, de tanultak a háziaszonytól is, a ki énekel nekik új nótákat, s a barna fiuk arca ragyogott a boldogságtól. Hát még mikor a „Jön cigány karaván”-t énekelte a „Czigánybáró”-ból, áhítat fogta el őket. Igen, a háziaszony énekel, azzal a pajkos szemekkel, azzal az utólréhetlen mosollyal, mint a szinpadon. Az... „is is, is” újrászólásból alig fogytunk ki s a cigány nem nyugodott addig, míg meg nem tanulta.

A táncz ilyen körülmények közt elmaradhatlan volt. A háziaszony a cédrásában is páratlan. Ebben is művészzel perdül, fordul, s nagy élvezet volt látni, de még nagyobb vele tánczolni. És fáradhatlan tudott lenni a tánczra. Animáltságban, s nem maradt senki megtánczolatlanul.

Ugyancsak tánczolt legelőt említett barátunk is, bebizonyítottan azt, hogy a korpulencia nem akadály a könnyen tánczolásnak. Megforgatták úgy, hogy legalább is négy heti mariabadi kurát végzett vele.

De hogy visszatérjünk az énekre, ott volt a mi baritonistánk is, a ki erőzes hangjának edzésével olyan hamar meghódította az aradi közönséget, s a „Csavargó”-ban egészen tenorra hajló énekpartitját is szép sikerrel tudta elnevelni. O is énekel nép-dalokat, köztük egy pár újat, a melyeket nem sokára a szinpadon is fogunk hallani.

Hogy kik voltak még ott? — Erezük, hogy ez a kérdés kisíri szavainkat. De hát egy ilyen tárcza keretébe nem való a névsor-készítés, s aztán meg nem is akarjuk az irigység czélpontjait kiszolgáltatni azokat, a kik ott voltak. Mert hogy irigység méltók voltak, az bizonyos. Egy párt azonban mégis elmondhatunk. Ott volt nevezetesen a direktor, a ki szinte meg volt le-

petve, mikor őt is éltették. mert hát — ugymond — a direktornak nehéz megélni. Aztán ott volt a karmester is, a ki a színházban „herceg”-nek hívják. Az aradi közönség ismeri őt már távolról mint tehetséges zeneszerzőt, mert „A kis hadnagy” operett, melyet többször adtak itt tetszéssel, tőle való. Most is szerzett egy bájos szerelmi románczot, melyet „Nanon”-ban fogunk betétül hallani. A kik eddig hallották, el vannak tőle ragadtatva.

A többi vendég írókból és színházlatogató habituékból telt ki. A színügyi bizottság is képviselve volt. Az a szeretreméltó férfi képviselte, a ki „a fényes elnök” megnevezéssel szoktunk a többi közönséges halandóktól megkülönböztetni. A hatóságot pedig „a kapitány” képviselte. az a kapitány, a kinek a legkifogástalanabb mellőlyei vannak. Így hát egészen biztos fedezet alott voltunk.

Még egy nótát... még egy kis kávé... egy csésze théa... porkácsát... a házi asszony sütitje, igazán kintűn... De a direktor nyughatatlankodik. Kezdi mondogatni, hogy reggel miből lesznek próbák. Ez igazán unalmas. Megérdemelné, hogy máskor meg ne hívják. Mintha bizony ez a kis mulatság megártana. Birunk mi, aztán az ember csak egyszer él.

Végre is a direktor győzött. Fájó szívvel, de meandunk kellett, s csak az vigasztal, hogy mindent, a mi nagyon tetszik, szokás megújra. Ezzel váltunk el köszönet mondva a háziaszonytól, a ki így megelégett bennünket vendégszeretettel. Ugy gondoltuk, hogy theáramegyünk, holott fényes lakomát kaptunk, s elképzeltek magunkat azokba a nagy világvárosokba, hol a művésznők szalonjaiban sokszorosik ilyen mulatság.

Csak a közvetlen jutott megint eszünkbe, hogy Aradon vagyunk, s aztán dudoltunk az... „is, is, is”, mint az Orlovski herceg estélyéről hazatérő fogházfelügyelő a „Börgey”-ben a keringőt. Mind arra gondoltunk, hogy az ilyen jól sikerült mulatságnak akárhányszor „is, is, is.” A papa.

(Befejező közlemény következik.)

